

Jona 3 – Effectief preken

- Lezing: Jona 3 (NBV)

³Opnieuw richtte de HEER zich tot Jona: ²Maak je gereed en ga naar Nineve, die grote stad, om haar aan te klagen met de woorden die ik je zeg.' ³En Jona maakte zich gereed en ging naar Nineve, zoals de HEER hem opgedragen had.

Nineve was een reusachtige stad, ter grootte van drie dagreizen. ⁴Jona trok de stad in, één dagreis ver, en riep: 'Nog veertig dagen, dan wordt Nineve weggevaagd!' ⁵De inwoners van Nineve geloofden God: ze riepen een vasten uit en iedereen, van hoog tot laag, hulde zich in een boetekleed. ⁶Toen de profetie de koning van Nineve bereikte, stond hij op van zijn troon, legde zijn staatsiegewaad af en ging, gehuld in een boetekleed, op de grond zitten. ⁷En hij liet in Nineve omroepen: 'Volgens bevel van de koning en zijn edelen is het niemand toegestaan te eten of te drinken, mens noch dier, rund noch schaap of geit. De dieren mogen niet grazen of water drinken. ⁸Iedereen, mens en dier, moet zich hullen in een boetekleed en luidkeels God aanroepen. Laat iedereen anders gaan leven en breken met het onrecht dat hij doet. ⁹Misschien dat God van gedachten verandert en op zijn besluit terugkomt; wie weet zal hij zijn woede laten varen, zodat wij niet te gronde gaan.' ¹⁰Toen God zag dat zij inderdaad anders begonnen te leven, kwam hij terug op wat hij bedreigd had hun aan te doen, en hij deed het niet.

Preek

Blauw gearceerd = rechtstreeks tot de ooghoogte-camera

Slide: 'Je bent laat, fluisterde hij streng'.

Dat is een voorbeeld van een zogenaamd zes-woorden-verhaal. Dat is, vind ik, een heel mooi genre. De zes woorden nodigen je uit om in het verhaal te stappen. Om je voor te stellen wat er allemaal omheen gebeurt. Het zet je nieuwsgierigheid aan het werk. Je vraagt je af, wat kan er gebeurd zijn? Wat is de context? Hoe je het verhaal verder invult zegt veel over jezelf.

Een ander pakkend voorbeeld:

Slide: De koffer kwam... De kóffer wel.

Intrigerend verhaal. Ik zou er zelf ook een kunnen verzinnen. Bijvoorbeeld:

Slide: Toen, opeens, begaf de auto het.

Kijk, ik heb niet veel fantasie nodig om deze te plaatsen. Maar anderen kunnen er weer een heel andere kijk op hebben. Als je in het verhaal stapt, dan wordt jij zelf er onderdeel van. Een zes-woorden-verhaal nodigt je daartoe uit en maakt je nieuwsgierig naar meer.

De preek van Jona is net zoiets. Kijk, het *lijkt* een heel gesloten boodschap.

Slide: Over veertig dagen wordt Nineve omgekeerd!

Een superkorte preek. Maar worden de luisteraars ook uitgenodigd? Om er onderdeel van te gaan uitmaken?

Kijk, je zou het een mislukte preek kunnen noemen. Dat begint al bij de motivatie van Jona. Hij krijgt een tweede kans van de HEER. Met vrijwel dezelfde woorden als het eerste vers van dit Bijbelboek wordt hij opnieuw geroepen. En nu gaat hij wel. Maar het is nog steeds niet van harte.

De stad is groot. Drie dagreizen, dat betekent dat je er drie dagen over doet om alle wijken te bezoeken. Maar Jona gooit er met de pet naar. Hij beperkt zich tot één dag preken. De preek is superkort, maar ook superslecht. Tenminste, als je de naam van God zelfs niet noemt. Dan is je boodschap het predicaat 'preek' niet waard.

De meesten van ons zouden het ook een slechte preek vinden, omdat het een donderpreek is. Je krijgt dan, dat mensen gaan geloven uit angst. En angst is geen goede basis om te geloven. Dat vinden we denk ik allemaal. En zelfs de Bijbel zegt dat in 1 Johannes 4:18:

Slide: De liefde laat geen ruimte voor angst; volmaakte liefde sluit angst uit, want angst veronderstelt straf. In iemand die angst kent, is de liefde geen werkelijkheid geworden.

Geloven uit angst is dus niet de bedoeling. God wil graag jouw hart winnen. Hij wil dat je juist niet bang bent voor afwijzing of veroordeling. Dat is ook het mooie van de doop. God staat al aan het begin van het leven van Jula, Hannah en Loïs klaar om er voor ze te zijn. Hij aanvaardt ze en wil heel graag dat ze hem leren kennen als hun Vader. Vandaar ook dat jullie straks in je ja-woord beloven om je dochter ook zo op te voeden. Vol liefde en genegenheid, toewijding en vergeving, aandacht en zorgzaamheid. Zoals Vader, Zoon en Geest ook met jullie en met hen omgaat. Zo wil je de sfeer in je gezin ook hebben.

Dus de preek van Jona is op het eerste gezicht niet erg sterk. En tóch ervaren de Ninevieten ruimte. En dat komt door die veertig dagen. Daarin proeven ze dat er nog wat mogelijk is. Veertig dagen is vanouds een periode van bezinning. Psychologen hebben er op gewezen, dat veertig dagen iets afleren je zo vormt, dat het daarna als vanzelfsprekend wordt. Veertig dagen zijn nodig om nieuwe voorkeurspatronen in je hersenen te verankeren. De mensen van Nineve krijgen dus de tijd van God. En die nemen ze ook.

Daarnaast: historici hebben er op gewezen, dat Jona waarschijnlijk op een goed moment in Nineve kwam. De stad had te kampen met hongersnoden, epidemieën, revolutie en zonsverduisteringen. Het was chaos in de stad en er was veel onrust. Velen vroegen zich af: hoe kunnen we dit keren? Hoe kunnen we de goden gunstig stemmen? Op zo'n bodem landt de boodschap van God goed. Als mensen zich afvragen hoe ze hun lot kunnen afwenden.

Wat je ook ziet: de mensen in Nineve hadden zelf ook wel door dat hun levensstijl niet echt opbouwend was. Ergens moet hun geweten toch geknaagd hebben. Dat al dat geweld en die onderdrukking, dat machtsmisbruik en de verstoorde verhoudingen, dat dat niet de bedoeling is van jou als mens. Want nog voordat Jona meer kan zeggen weten ze al wat de oorzaak is van het naderende onheil. En gaan ze in rouw, bekeren zich van hun slechte gewoontes en daden. *Laat iedereen anders gaan leven en breken met het onrecht dat hij doet.* Dat is de oproep die klinkt vanuit het paleis.

En dan wordt Nineve inderdaad omgekeerd. Maar anders dan iedereen verwacht had. Het woord voor omkeren is hetzelfde als het woord voor bekeren. En dus gebeurt inderdaad wat Jona geprofeteerd heeft. Een slechte preek heeft dus een verbluffend resultaat.

Wat maakt de preek van Jona nou zo effectief? Nou, kijk, heel veel kun je niet meten. Het is eigenlijk heel wonderlijk, dat Jona's preek dit effect heeft. Dat kan alleen door Gods Geest. (2 Tim.2:25) Dus ergens moet God kracht verlenen aan je boodschap. Anders wordt het sowieso niks. Dat is dus een wonder. God wil Nineve helemaal niet graag wegvagen. Maar is er op uit om te redden en te verlossen. Dus zelfs een slechte preek van een ongemotiveerde Jona wil God gebruiken.

En dat is meteen troostvol voor ons. Ook wij zijn beperkte mensen en we lijken op Jona. Soms zijn we helemaal niet gemotiveerd om de boodschap uit te dragen. Vaak vinden we de woorden ook niet. Als je Julia, Hannah of Lois gaat opvoeden, dan zul je tekort schieten. Troostvol is dat God ook met onze beperkte verhalen toch veel kan bereiken. De doop laat zien dat de Heer zelf je ondersteunt. Je bent maar mens. Soms heb je de handen vol aan jezelf, of je relatie. Soms worstel je nog met je eigen verleden en is er weinig ruimte voor je kind. God weet dat. Hij wist het ook van Jona. En toch wil hij jou gebruiken om een volgende generatie te bereiken.

En dat geldt voor ieder van ons. Zijn wij volmaakte werktuigen in Gods hand? Laten wij ons altijd leiden door liefde en vergeving? Zijn onze ego's werkelijk kleiner dan dat van Jona? Nee, wij zijn lang niet altijd leesbare brieven van Christus. (2 Kor.3:3) We zijn vaak stuntelende stamelende volgers van Jezus. Tenminste, ik wel. Niet altijd een lichtend voorbeeld voor anderen. Heel vaak geen ambassadeur voor onze Heer.

En toch blijft God ons gebruiken. Voor het bereiken van de stad. Hij geeft ons, als het mislukt, net als Jona steeds opnieuw de kans. Om zijn liefde te leven. Om zijn boodschap te dragen. Om deze wereld te bereiken. En weet je, dan is vaak zelfs een zes-woorden-verhaal al te lang. Want uiteindelijk raken mensen meer overtuigd door wat ze zien, dan door wat ze horen. Franciscus zei het ook al hè: draag het evangelie uit, desnoods met woorden.

Soms hoor je wel eens: een beeld zegt meer dan duizend woorden. Vandaar dat de doop vandaag zo'n belangrijk getuigenis is. God laat zien hoe het werkt. In de doop van Julia, Hannah en Lois zegt hij: ik ben liefde. Ik wil heel graag deze wereld mooier maken. En wil jou daarvoor gebruiken. Ik vergeef wat je verkeerd zal doen, bevrijd je van prestatiedruk en wil je laten genieten van het leven. Dat is wat God wil met deze meisjes, maar ook met jou. En met de stad Rotterdam. Dat is wat we mogen uitdragen. Dat het leven met God een goed leven is. Omdat hij je ruimte geeft om elke keer weer opnieuw te beginnen.

Amen